

KODEKS KARNY KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO

Podsumowanie zmian 2023

Joanna Mierzwińska-Lorencka

KODEKS KARNY KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO

Podsumowanie zmian 2023

Joanna Mierzwińska-Lorencka

Stan prawny na 1 grudnia 2023 r.

Joanna Mierzwńska-Lorencka, nr ORCID: 0000-0001-5891-1227

Wydawczyni
Monika Pawłowska

Redaktorka prowadząca
Katarzyna Gierłowska

Opracowanie redakcyjne
Anna Kunz

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
---------------------	---

Wstęp	11
-------------	----

Część 1

NOWELIZACJE KODEKSU KARNEGO W LATACH 2022–2023. NAJWAŻNIEJSZE ZMIANY

I. Zmiany z ustawy z 7.07.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2600 ze zm.)	15
Zmiany przepisów części ogólnej Kodeksu karnego	16
Omówienie zmian przepisów części ogólnej Kodeksu karnego	31
1. Wiek odpowiedzialności karnej	31
2. Zmiany w zakresie kar i środków karnych	32
2.1. Zmiany w zakresie kar	32
2.1.1. Likwidacja kary 25 lat pozbawienia wolności	32
2.1.2. Grzywna	32
2.1.3. Kara ograniczenia wolności	33
2.1.4. Pozbawienie wolności	33
2.1.5. Orzeczenie grzywny lub kary ograniczenia wolności zamiast kary pozbawienia wolności	33
2.1.6. Obniżenie i nadzwyczajne obostrzenie	34
2.2. Zmiany w zakresie środków karnych	34
2.2.1. Pozbawienie praw publicznych	34
2.2.2. Zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi	34
2.2.3. Zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonym, zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego lub nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	35

2.2.4. Zakaz prowadzenia pojazdów	35
2.2.5. Świadczenie pieniężne	36
2.2.6. Degradacja	36
2.2.7. Przepadek pojazdu mechanicznego	36
3. Dyrektywy wymiaru kary	36
4. Nadzwyczajne złagodzenie i nadzwyczajne obostrzenie kary	38
5. Środki probacyjne	40
6. Kara łączna	42
7. Środki zabezpieczające	43
8. Przedawnienie karalności, zatarcie skazania	43
9. Wyrażenia ustawowe	44
Zmiany przepisów części szczególnej Kodeksu karnego	45
1. Zmiany o charakterze dostosowawczym w związku z likwidacją kary 25 lat pozbawienia wolności oraz nowym wymiarem kary pozbawienia wolności	45
2. Zmiany zaostrzające sankcje karne	48
3. Zmiany wprowadzające nowe typy przestępstw	51
4. Zmiany modyfikujące znamiona przestępstw	53
5. Zmiany obniżające sankcje karne	56
II. Zmiany z ustawy z 13.01.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 289 ze zm.)	57
III. Zmiany z ustawy z 14.04.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 818)	59
IV. Zmiany z ustawy z 17.08.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1834)	60
Podsumowanie	62

Część 2

NOWELIZACJE KODEKSU POSTĘPOWANIA KARNEGO W LATACH 2022–2023. NAJWAŻNIEJSZE ZMIANY

I. Zmiany z ustawy z 7.07.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2600 ze zm.)	64
Wprowadzenie	67
1. Tryb ścigania o przestępstwo groźby karalnej (art. 12 § 4 k.p.k.)	68
2. Właściwość sądu okręgowego (art. 25 § 1 pkt 2 k.p.k.)	68
3. Przekazanie sprawy innemu sądowi (art. 37 k.p.k.)	68

4. Wniosek o orzeczenie obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia (art. 49a § 2 k.p.k.)	69
5. Subsydiarny oskarżyciel posiłkowy (art. 55 k.p.k.)	69
6. Zdanie odrębne (art. 114 k.p.k.)	69
7. Poręczenie majątkowe (art. 266 k.p.k.)	70
8. Przesłanki dochodzenia (art. 325b k.p.k.)	70
9. Subsydiarny akt oskarżenia (art. 330 k.p.k.)	70
10. Doręczenie aktu oskarżenia (art. 338 k.p.k.)	70
11. Dobrowolne poddanie się karze (art. 387 k.p.k.)	71
12. Sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku (art. 457 k.p.k.)	71

II. Zmiany z ustawy z 13.01.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 289 ze zm.)

Wprowadzenie	80
1. Obowiązek pouczenia i informowania uczestników postępowania (art. 16, art. 300 k.p.k.)	80
2. Odebranie oświadczenia od pokrzywdzonego oraz przesłuchanie go (art. 52a k.p.k.)	81
3. Zasady przeprowadzania przesłuchania małoletniego (art. 171 § 3 k.p.k.)	82
4. Przesłuchanie osób o specjalnych potrzebach	84
5. Przesłuchanie małoletnich i dorosłych pokrzywdzonych oraz świadków w trybie „ochronnym”	86
6. Udział pokrzywdzonego w rozprawie niejawniej (art. 361 k.p.k.)	87

III. Zmiany z ustawy z 14.04.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks

postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 818)

Wprowadzenie	91
1. Przedstawiciel oskarżonego, który nie ukończył 18 lat (art. 76a k.p.k.)	91
2. Wywiad środowiskowy w sprawach oskarżonych w wieku poniżej 18. roku życia (art. 214 k.p.k.)	92
3. Czynności w postępowaniu przygotowawczym (art. 299b k.p.k.)	92
4. Prawo do informacji (art. 300 § 1 k.p.k.)	93
5. Wyłączenie jawności (art. 360 k.p.k.)	93
6. Europejski nakaz aresztowania – posiedzenie sądu, pouczenia (art. 607l k.p.k.)	93

IV. Zmiany z ustawy z 7.07.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1860)

Wprowadzenie	102
1. Łączność przedmiotowa (art. 34 k.p.k.)	102
2. Subsydiarny oskarżyciel posiłkowy (art. 55 k.p.k.)	103

3. Doręczenie zastępcze (art. 133 k.p.k.)	103
4. Doręczenie pism przez portal informacyjny (art. 133a k.p.k.)	103
5. Obowiązek złożenia zeznań (art. 177 k.p.k.)	104
6. Odstąpienie od przesłuchania podejrzanego przy stosowaniu środków zapobiegawczych (art. 249 § 3a k.p.k.)	105
7. Subsydiarny akt oskarżenia (art. 330 k.p.k.)	105
8. Wyznaczenie posiedzenia. Merytoryczna kontrola aktu oskarżenia (art. 339 k.p.k.)	106
9. Obecność oskarżonego przy czynnościach postępowania dowodowego (art. 390 k.p.k.)	106
10. Odroczenie i prowadzenie rozprawy po przerwie (art. 402, art. 404 k.p.k.)	107
11. Bezwzględne przyczyny odwoławcze (art. 439 k.p.k.)	110
12. Postępowanie międzyinstancyjne (art. 448 k.p.k.)	110
V. Zmiany z ustawy z 28.07.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1606)	111
Zastępstwo pokrzywdzonego (art. 51 k.p.k.)	111
Podsumowanie	113

WYKAZ SKRÓTÓW

- k.k.** – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.)
- k.k.w.** – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 127 ze zm.)
- k.p.k.** – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375 ze zm.)
- k.r.o.** – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.)

WSTĘP

Przekazywane w ręce Czytelników opracowanie omawia nowelizacje Kodeksu karnego dokonane m.in.:

- ustawą z 7.07.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2600 ze zm.);
- ustawą z 13.01.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 289 ze zm.);
- ustawą z 14.04.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 818);
- ustawą z 17.08.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1834).

Na mocy wskazanych ustaw dokonano wielu istotnych zmian w prawie karnym materialnym. Nowelizacje Kodeksu karnego zmieniają m.in. wymiar kar i środków karnych, w sposób istotny modyfikują dyrektywy sądowego wymiaru kary, wzmacniają ochronę prawnokarną przed najcięższymi kategoriami przestępstw przez zaostrzenie odpowiedzialności karnej, zwłaszcza wobec sprawców przestępstw przeciwko życiu, zdrowiu i wolności seksualnej. Dokonane na przełomie lat 2022–2023 zmiany należą do największych reform Kodeksu karnego ostatnich lat.

Ponadto opracowanie omawia nowelizacje Kodeksu postępowania karnego dokonane m.in.:

- ustawą z 7.07.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2600 ze zm.);
- ustawą z 13.01.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 289 ze zm.);
- ustawą z 14.04.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 818);
- ustawą z 7.07.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1860);
- ustawą z 28.07.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1606).